KON ISHCHILARI UCHUN MAXSUS KIYIM TALABLARINI SHAKLLANTIRISH

Muxamedova Zuxraxon Kazimovna
PhD Assistent
Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat instituti
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.23490087

В тезисе проанализированы гигиенические характеристики условий труда на горно-металлургическом комбинате, основные вредные и опасные производственные факторы, воздействующие на работников, а также их влияние на профессиональное здоровье. Кроме того, рассмотрены перспективные профилактические меры, направленные на снижение негативного воздействия производственных факторов и предупреждение профессиональных заболеваний.

Mazkur tezisda kon-metallurgiya kombinatida mehnat sharoitlarining gigiyenik xususiyatlari, ishchilarga ta'sir etuvchi asosiy zararli va xavfli ishlab chiqarish omillari hamda ularning kasbiy salomatlikka ta'siri tahlil qilingan. Shuningdek, ishlab chiqarish omillarining salbiy ta'sirini kamaytirish va kasb kasalliklarining oldini olishga qaratilgan istiqbolli profilaktik chora-tadbirlar yoritilgan.

This thesis analyzes the hygienic characteristics of working conditions at a mining and metallurgical complex, the main harmful and hazardous occupational factors affecting workers, and their impact on occupational health. It also discusses promising preventive measures aimed at reducing the adverse effects of occupational factors and preventing occupational diseases.

Mamlakatimizda rangli va nodir metallarni ishlab chiqaruvchi asosiy korxona sifatida o'zining 70 yillik tarixiga ega bo'lgan "Olmaliq kon-metallurgiya kombinati" aksiyadorlik jamiyati (keyingi o'rinlarda — "Olmaliq KMK" AJ) rangli metallurgiya bayroqdori hisoblanadi. "Olmaliq KMK" AJning ishlab chiqarish quvvatlari Toshkent, Surxondaryo, Namangan va Jizzax viloyatlarida joylashgan mis-molibden, qo'rg'oshin-rux, oltin va kumush konlariga asoslanadi [1].

Maxsus ish kiyimi - bu ish joyida xodimning salomatligi uchun zararli va xavfli omillardan himoya qilish uchun mo'ljallangan shaxsiy himoya vositalari hisoblanadi. Ba'zi hollarda, maxsus kiyimlar ish beruvchilar tomonidan korporativ identifikatsiya elementlari orqali, oxirgi iste'molchilar va xususiy investorlar bilan aloqa vositasi sifatida qaralishi mumkin.

GOSTga ko'ra, kombinezonlar inson hayoti va sog'lig'ini zararli va xavfli omillardan himoya qilishning zarur darajasini ta'minlashi kerak, xavflarning paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin bo'lgan vaziyatlarning qabul qilinmaydigan xavfi yo'qligi, gigienik bo'lishi, qo'llanganda terini bezovta qilmasligi, foydalanuvchiga odatda asosiy faoliyatni amalga oshirishga ruxsat berish, qonun hujjatlarida belgilangan tartibda sertifikatlanishi kerak.

Iste'molchilar, yirik ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatuvchi kompaniyalar turli xil ish kiyimlarining yangi imkoniyatlarini ko'rib chiqishmoqda. Bugungi kunga kelib maxsus ish kiyimining estetikasi va tashqi ko'rinishini nazorat ob'ektiga aylantirish mumkin. Maxsus ish kiyimining tashqi ko'rinishini boshqarish ish kiyimini funktsional formaga yaqinlashtiradi.

Ushbu qoidaga ko'ra, kiyim - kechak bir nechta asosiy talablarga javob berishi kerak bo'ladi:

- Zararli va xavfli ishlab chiqarish omillaridan inson hayoti va sog'lig'ini himoya qilishning zarur darajasiga ega bo'lish;
- xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan vaziyatlar xavfi ehtimolidan qochish;
- gigienaga rioya qilish;
- hipoalerjenik bo'lish;

© 2026 London International Monthly Conference on Multidisciplinary Research and Innovation. All Rights Reserved.

• unda mutaxassis tomonidan bajariladigan kutilgan vazifalar doirasiga muvofiq qulay bo'lish;
• amaldagi qonunchilikka muvofiq sertifikatlangan bo'lishi kerak.

Jadval-1

METALLURGIYA ISHLAB CHIQARISHINING XAVFLI VA ZARARLI OMILLARI

Ishlab chiqarish omillari	Prokat ishlab chiqarish	Domna ishlab chiqarishi	Elektr-po‘lat eritish ishlab chiqarishi
FIZIK OMILLAR			
Harakatlanuvchi va aylanuvchi uskunalar qismlari	+	+	+
Sirtlarning yuqori harorati	+	+	+
Qizigan metall va shlak	+	+	—
Elektr toki	+	+	+
Metallning o‘tkir qirralari	+	—	—
Yong‘in chiqish ehtimoli	+	+	+
Portlash xavfi	+	+	—
Mikroiqim parametrlarining me’yorlarga mos kelmasligi	+	+	+
Issiqlik nurlanishi	+	+	+
Shovqin va tebranish	+	+	+
Ultratovush va infratovush	+	+	—
Elektromagnit nurlanishlar	+	+	+
Ionlashtiruvchi nurlanishlar	—	+	—
Yoritishning me’yorlarga mos kelmasligi	+	—	+
KIMYOVIY OMILLAR			
Bug‘lar, gazlar, aerozollar va zararli moddalar	+	+	+
Havoning gazlar va chang bilan ifloslanishi	+	+	+
PSIXOFIZIOLOGIK OMILLAR			
Ishlab chiqarish jarayonining yuqori intensivligi, asabiy-ruhiy zo‘riqishlar	+	+	+

Izoh
“+” — ushbu xavfli yoki zararli omil mazkur ishlab chiqarish turida mavjud.
“—” — ushbu xavfli yoki zararli omil mazkur ishlab chiqarish turida mavjud emas.

© 2026 London International Monthly Conference on Multidisciplinary Research and Innovation. All Rights Reserved.

Adabiyotlar

1. Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 26-maydagi 267-F-son farmoyishi “2020 — 2024-yillarda “Olmaliq kon-metallurgiya kombinati” aksiyadorlik jamiyati tomonidan “Yoshlik I” konini o‘zlashtirish” investitsiya loyihasini amalga oshirish” strategiyasi. https://lex.uz/docs/-4825232
2. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D1%8F_%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D0%B0
3. Prerequisites of Gold-Mining Cluster Formation in Russia Техника и технологиию engineering& Texnologies. 2017 10 (7) http://elib.sfu-kras.ru/handle/2311/68397

© 2026 London International Monthly Conference on Multidisciplinary Research and Innovation. All Rights Reserved.